

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtileta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrtileta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 7. sušca 1873.

List 10.

Iz pastirskega lista

premilostnega vikšega škofa Goriškega.

Prevzvišeni viši pastir v začetku spominjajo ver-nike na milostni štiridesedanski post, v katerem se mora kristjan hvaležno spominjati terpljenja Boga in Zveli-čarja, se pripravljati k vrednemu obhajanju velikoni-čnih praznikov, in k prejetju ss. zakramentov, s tem vred-nega storiti se svojega lastnega vstajenja iz groba k večnemu življenju. Sama in edina smert Jezusova do-deli duši mir in zveličanje. Postni čas je nar bolj pri-praven s pomočjo Kristusovega terpljenja kristjane v oslabiljeni veri poterditi, grešnike k poboljšanju in k pokori pripraviti.

Potem prestopi na posebne dneve, ki so namenjeni za posvečevanje duše, ki se pa tolikrat ravno nasprotno obračajo, zaverne namreč na nedelje in praznike. Posvečevanje, vredno in spodobno posvečevanje nedelj in praznikov je tedaj obseg tega pastirskega pisanja do vernikov. Ker se po Slovenskem dnevi Gospodovi veli-krat tako hudo prhudo skrunijo samo s hlapčevskim delom, s pijančevanjem, ponočevanjem, s plesi, z opu-šanjem božje službe, s skrunjenjem božjih potov po zani-karnih tovaršijah itd., pa tudi večkrat še celo s pretepi, poboji, z morijami: toraj je toliko bolj koristno, da po-stavimo tukaj velik del podučanja prevzvišenega nad-škofa o posvečevanju nedelj in praznikov.

„Gospodov dan, kakor nam ga tretja božja zapoved praznovati ukazuje, bil je v stari zavezi sedmi dan tedna; imenovali so ga „saboto“, to je, dan počitka, v spomin, da je Bog po doveršenem stvarjenju počival. Nove zaveze Gospodov dan je pa prvi dan tedna; imenuje se „nedelja“. Zapovedala jo je cerkev prazno-vati namesto sabote zavoljo tega, ker je v nedeljo Jezus s svojim vstajenjem doveršil novo stvarjenje in je on v nedeljo svetega Duha poslal svoji cerkvi. V stari zavezi je Bog ostro zapovedal praznovanje sabote, rekoč: „Spomni se, da posvečuješ sabotni dan. Šest dni delaj, in opravljaš vsa svoja dela, sedmi dan pa je sabota Gospoda, tvojega Boga; ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina, ne ptujec, ki je znotraj tvojih vrat. V šestih dneh namreč je Bog vstvaril nebo in zemljo, in morje in vse, kar je v njih, sedmi dan pa je počival; toraj je Bog blagoslovil sabotni dan in ga posvetil.“ (II. Moz. 20.). Na to ostro povelje so Izraelci na tanko ob-hajali saboto. Toda s časom so nekteri izraelski učeniki, sosebno farizeji, praznovanje sabote po svoji termi zost-rili, tako da še celó ozdravljevanja bolnikov pripustili niso, kar jim tudi Jezus na ravnost očita.

Na mesto sabote je, kakor smo omenili, stopila nedelja, in sicer že ob času aposteljnov; samo da je cerkev k zunanjemu posvečevanju tega dne prištevale le nar potrebniši dolžnosti, vse presiljeno pa in vražno je odpravila. Pridjala je cerkev k nedelji tudi zapovedani praznik, da bi se o takem spominjali ali narbolj imenit-nih dogodb zveličanskega delovanja Jezusa Kristusa ali pa življenja Marije ali Svetnikov. S tem nam je tedaj cerkev naložila dolžnost, nedelje in zapovedane praznike kakor svete, Bogu posvečene dneve obhajati. To obha-janje obsega dolžnosti, telesno počivati, zderževati se hlapčevskega dela in ogibati se hrupečega in pre-grešnega razveseljevanja, in dušni blagor osker-bovati.“

Nadalje zaterjuje pastirsko pisanje, kako je ob nedeljah in praznikih dolžnost kristjana, prenehati od težkega dela, da si s tem potrdi telesne moči, da osker-buje svoj dušni blagor; in sicer vsak, bodi si gospod ali hlapec, bodi si posestnik kake fabrike ali fabriški delavec. „Ti imenitni dolžnosti, pravi dalje, nasprotno in nedelji ali prazniku v nečast pa je hlapčevsko in obert-nijsko delovanje. Sosebno kar že nekaj časa vidiš nar bolj po mestih odperte prodajalnice o teh dnevih in najdeš delavce po fabrikah pri delu kakor med tednom; pri vsem tem, da se tako nasprotuje božji zapovedi, prederznejo se pa še fabriški gospodarji in z njimi drugi tožiti zavoljo katoliških procesij, češ, da jim one de-lavce pobirajo.“

„Razgovarjanje ali pomenkovanje o večji ali manji plači delavcev, o zdaljšanju ali skrajšanju dnevnega dela je dan danes povsod na dnevnem redu; tedaj ta zadeva dela veliko skerb vladam, kapitalistom in fabri-kantom. Skoraj vsak dan je slišati in brati v novič, da so se cele trume delavcev tu ali tam odpovedale delu, in da vsled tega kupčija in obertnija veliko škodo ter-pite. Delavci namreč tirjajo večji plačo in skrajšanje časa vsakdanjega dela. Ni pa bilo slišati, da bi se bili kjerkoli delavci pritožili zavoljo delovanja ob nedeljah in praznikih. Kdo je te brezbožnosti delavcev vzrok? Nobeden drugi, kakor od ene strani brezverne družbe, ki si prizadevajo delavce po raznih potih ob vero pri-praviti; od druge strani pa brezvestni obertniki in last-niki fabrik, kateri le iščejo lastni dobiček, za dušni bla-gor delavcev pa jim ni kar nič mar, ter jim dajejo delo tudi ob nedeljah.

Še ostreje ko hlapčevsko delo prepoveduje cerkev ob nedeljah in praznikih pregrešno razveseljevanje, nez-mernost v pijači, razuzdane igre; kajti vse to bi Go-spodov dan spremenilo v dan pregrehe in pohujšanja. In ravno takošno oskrnjevanje Gospodovega dne je dan danes med ljudstvom nar bolj v navadi; tedaj mu ve-liko dušne škode vzrokuje. Taisti dan, o katerem se ima

kristjan razveseljevati v Bogu, uniči on svoje dušno in telesno zdravje s plesom in igro; o tem Bogu posvečenem dnevu taki nesrečni kristjan zagrebe svojo nedolžnost za vselej, in na mesto blagoslova si nakoplje večno prokletstvo.“

Pastirnica nadalje popisuje, kako se mora ob dnevih Gospodovih skrbeti za dušno zveličanje, kako je ojstra dolžnost biti pri Božji službi. Pripoveduje, kako že apostolske pravila to velevalo in kako so prvi kristjanje hodili k Božji službi po sporočilu sv. Justina mučenika.

„Ti dolžnosti posvečevanja nedelj in praznikov nasprotno je zanemarjanje službe. O ti zadevi neki časti vredni mož poprejšnjih časov toži zavoljo mlačnosti in nemarnosti, s katero so se kristjanje njegove dobe božje službe ob nedeljah in praznikih vdeleževali, rekoč: „Bogaboječi pričakuje z veseljem Gospodovega dne, nadja se, da bode ta dan Bogu predlagal svoje prošnje, in da se bode ta dan zamogel krepčati s kervjo in z mesom Gospoda Jezusa Kristusa. Nasprot pa zanikerni in leni v službi božji pričakujejo Gospodovega dne samo z namenom, da bodo, prosti slehernega dela, brez oviranja streči zamogli svojim strastnim željam. Pojdi v nedeljo iz hiše, in vidil bodeš, kako nekteri citrajo, drugi pa pléšejo; in zopet drugi sedijo v krogu opravlja je bližnjega. Vsi taisti se ne ganejo, ko jih zvon v cerkev kliče, ter se mnogotero izgovarjajo, ko pa citre zabrenkljajo, urno se dvignejo vsi, in hitijo kakor na perutih vzneseni k plesu. V hiši Gospodovi božji namestnik s pobožnim ljudstvom moli in prosi pomoči in zveličanja, zunaj cerkve pa zanikerni uganjajo neumne igre. Izraelci so tudi igrali, toda zadela jih je zavoljo tega strašna poguba. Mozes namreč je na gori za nje molil k Bogu, oni pa, namesti da bi bili z njim molili, so med tem jedli in pili, ter se podali k plesu, in glej! maščevanje božje je prišlo čez nje, in poginilo jih je eden dan štiri in dvajset tisuč.“

K zadnjemu se kristjan ne pregreši samo z opuščenjem božje službe zoper tretjo božjo zapoved, temuč tudi s tem, da jo nemarno, ali mlačno obiskuje. O ti mlačnosti Gospod toži že v stari zavezi, rekoč: „To ljudstvo me časti z ustnicami, serce njegovo pa je daleč od mene“. Enako se pregrešijo, katerim ni ob nedeljah nič mar za božjo besedo, oni so sicer pričujoči pri sveti maši, toda jo naglo poberejo iz cerkve, ko se pridigar prikaže na leco.“

Sklep je opominjanje k stanovitnemu poboljšanju.

Kako bi se našim bratom v Bosni pomagalo k duhovnemu in telesnemu zboljšanju in sreči.

Pred nekterimi mesci se je sprožila misel, kako bi se kristjanom v Bosni pomagalo k poviševanju bogočastja s tim, da se jim od tod pošiljajo razne cerkvene obleke in oprave, ktere se v naših cerkvah več ne rabijo in so vender še kaj za rabo. Že je odbor nabral lepo število še prav dobrih paramentov in raznih cerkvenih reči, ktere so po nekaj že poslone preč. patru Frančišku, vikšemu trapiškega reda v Banjaluki, nekaj pa so še v delu in popravljanji. Dodelanih je tudi več cerkvenih posod, zlasti pušic za sv. olja, kerstnih kotličev, kelihov in družega orodja za mil. škofa v Bosni.

Tako je upati, da bodo zbirke se nadaljevale in bo v tem oziru za prvo silo kmali oskerbljena Bosna, Ercegovina in kar je ondotnih krajev.

Druga, posebnega obdelovanja potrebna ledina je tista, ki so jo nastopile usmiljene sestre iz Zagreba preteklega leta 1872. Sporočilo preč. o. Franciška od 10. svečana tekočega leta nam to zadevo bolj natanko razklada in pojasnjuje. Vlani namreč so prišle prve usmiljene sestre v Sarajevo in s prvim prikazanjem tako rekoč se je njih dobrotna naprava tako skazala, da so morale protestanške dijakonice kar odstopiti, ker zdrava pamet tega ljudstva je izmodrovala, kdo da iše v resnici njih blagra, in obrnilo se je vse k katoliškim sestrām. Že čez šest mesecev se je pri šolskem izpraševanju razodel tolik vspéh, kakoršnega bi nihče ne bil pričakoval v tako kratkem času.

Enako so se lansko leto usmiljenice vselile v Travnik, v Banjaluko, v Dervent, in v Mostar (v Ercegovini). Povsod so bile od ljudstva sprejete kakor velike dobrotnice zapušenega človeštva, kakor pravi angeli. (Pošljite pa tje osmukanih, olišpanih, „našminkanih frajlic“, kakoršne se olikujejo za konfesijonslozne šole, pošljite taticih namesto zatajenih redovnic, zidajte tako visoke hiše, kakor je n. pr. nova realka, in plačujte jim blizo po 2.000 na leto, in vidili bode, kaj bojo opravile z vsm šumom in hrúšem med Turki! Blezo ravno toliko, kolikor protestanške dijakonice, ali pa še manj. Le samo tistim, kateri grejo v Kristusovem imenu narode učiti, je Bog sad in vspéh obljubil. „Pojdite, obrodite sad, in sad naj vaš ostané.“)

Se v dvé veči mesti, v Livno in Kriševo, bi bilo prav potrebno, da sestre kmali pridejo, in že je k temu osnova narejena. Povsod skoraj so sestre za silo dobile stanovanja, se vé, da res veči del le za silo, dokler se ne dobé pomočki, da se jim primérne poslopja oskerbé. Po teh naselbah je sester najmanj po 3—7 v vsakem kraju. Avstrijska vlada jim je menda odločila letni pomoček, kateri pa nikakor ni zadosten, kar se lahko vé. Podpirati jih je treba še od drugod, ako ima delavnost izdatna biti.

Le samo v Banjaluki sestre niso mogle dobiti prav nobenega poslopja za bivališa in staniše, tudi slabega ne, in od prvega dne svojega prihoda so bile prisiljene neslišano veliko hišnino plačevati, dokler jim ni čast. O. Frančišk primérnega stanovanja kupil za 4000 gl. Denar je bil vzel na pódodo, in 4000 gl. mora plačati do 25. mal. travna (aprila) 1873. To pa je nova in britka skerb, kako bode denar skupaj spravil, ali saj na pódodo dobil.

Ker je med vsimi podružnicami Banjaluka v naj veči stiski, in šola prav posebno potrebna, toraj čast. O. pripor stavi nektore predloge, kako bi se tukaj dalo pomagati. Pred vsm, meni, bi bilo gledati, da se do sv. Jurja kje 4000 gl. na posodo dóbi proti spodobnim obrestim, da on ko porok za menjico ne pride v zadrege. Potem bi bilo treba iskati podpisov za letne doneske za izplačevanje letnih obresti od 7000 gl., dokler se od kod ne dóbi pomoč, da se jistina izplača. Morebiti bi se kdo v poslednji volji kaj spomnil svojih zapušenih bratov v Bosni in njih potrebne olike. Na Predarlskem in drugod imajo to hvale vredno šego, da šolski otroci vsak z 1 kr. na mesec zderžujejo celo. Pri 10.000 otrók dá to 1200 gl. na leto. Tako otroci male Predarlske okrajine vzderžujejo sami eno šolo kje na Nemškem med svojimi rojaki protestanti, da njih mladim verstnikom ni potreba hoditi v drugoversko šolo, kar je gotovo ena nar večih nepristojnosti in nevarnosti za otročiće. (Tako goreči so dobri katol. kristjani za katoliške šole, da bi le ne bilo treba otrók dajati v drugoverske šole. Kako težek odgovor čaka pa katoliške starše, ki imajo katoliških šol vse na zbiranje, pa vender svoje uboge otročiće dajejo v krivo-verske šole!)

Koliko bojo šole usmiljenih sester našim bratom v Bosni k oliko pomagale, ni izreči. Do sedaj se je za ženstvo v šolskem oziru storilo silo malo. Sestre za duhovno in telesno pomoč delajo neznansko veliko. Njih čista ljubezen do bližnjega jih priganja k silovitim darežljivostim. S streženjem pri bolnikih, z zdravili in z modrim obrašanjem si pridobivajo tudi terde turške serca. Že prvih 14 dni, ko so prišle v Bosno, so si pridobile toliko zupanje da so bile klicane na pomoč prav v notranje turškega družinstva, kar se še nobenemu misijonarju ni posrečilo.

Mi Kranjci, kakor meni častiti misijonar, smo bratje „kat'ex chen“ z Bošnjaki, ker iz Banjalčke bosanske so prišli naselci v kranj-ko Banjaloko. Pa še nekaj družega nas veže na ljudstvo, kar ni vsakemu znano. Veliko število usmiljenih sester, ki v Bosni misijonarijo, je Kranjce. Znano je, kako je s posredovanjem ranjega tajmestra Ferd. Rebiča in drugih gospodov veliko Kranjce prišlo v Zagreb k usmiljenim sestram, in od tam hodijo v misijon v Bosno. To je gotovo za našo deželo posebna čast, pa še večji milost Božja, da se celo bogoljubni ženski spol misijona vdeležuje, in pa tako posebnega misijona med našimi lastnimi brati. Deležni tega prelepega dela pa so tudi tisti, kateri z dobrotnimi darovi za ta misijon kaj storé. Kruh, pravi častiti misijonar, ki se tem rojakinjam pošilja, jim bode dvakrat slajši, in priganja jih k novi gorečnosti, da bi ga ne uživale nekoristno ali nevhvaležno.

(Konec nasl.)

Iz Šrice.

(Spisal V. Maks.)

II.

(Dalje.)

V ti deželi, ki smo jo ravno popisovali, stanujejo ljudje, pri katerih je po naredbi Božje previdnosti narava gotovo veliko vpliva imela do njih uravnosti in obnašanja. Terpljenja so vajeni, nevarnosti ne poznajo, močni so kakor njih hrasti, terdni kakor njih skale, ljubijo prostost kakor njih orel; akoravno niso lahko razdražljivi, so vendar stanovitni in v vojski izurjeni. Po renski, misokški in pušlavski dolini se pečajo zlasti z vinom in s poljem, v bolj pustih krajih z živino in lovom. Prebivalci teh krajev drugi živé, takoršnega pa le malo potrebujejo, dobivajo večji del iz Lombardije. Znano je graubündsko domoljubje in poštenje,* posebnost hvale vredna pa je njih zmernost. Nikoli tukaj ni slišati ponočnjakov, kakor je to neprenašljivo počenjanje po drugih krajih, kateri hočejo večkrat veljati še za omikane.

Pervi prebivalci Recije so bili gotovo rimljanskega rodu, kateri so se pozneje, ob času ljudskih preseljevanj, združili s Celti in z drugimi narodi. Po svojem jeziku so zdaj razdeljeni v 3 dele. V renski in v severnih stranskih dolinah stanujejo Nemci — kakih 40.000. Na južni strani glavnega pogorja Recije, v Misoški in Pušlavski dolini so Italijani — do 6000 duš. Glavni del prebivalstva v sredi dežele pri izviru Rene so Romani — pri 49.000 ljudi. Romanski jezik je v skladnji in v zloženih časih glagola nemškemu enak, z mnogimi iz-

razi iz tistega jezika zmešano italijansko narečje, katero ima tudi marsiktero francosko in špansko besedo. Kdor zna italijansko, ni nikakor težko, tako da se naši misijonarji (zdaj razun mene vsi Italijani) v enem letu navadijo toliko, da zamorejo pridigovati. Literatura romanska je bila nekako toliko, kakor slovanska pred l. 1848. Da si Slovenci zamorejo nekoliko misliti od tega jezika, naj dodam v pojasnilo njih očenaš, pisan s slovenskimi čerkami in potrebnimi povdarki.

Romanško se tako-le glasi: Bab nos, kval ke ti eis en čjel. Sonč ven fač il tiu num. Tiu redžinável véni tjer mus. Tia vélja davéti sin tjára, ško en čjel. Njes pevn de minča di daj a mus oc. E perdúni a nus ils nos pukávs, ško éra nus perdunéin als nos kulpónc. E nus méini buk en empruamént. Zónder nus špindri dil mal. Amen. — Gotovo čudce oblike že za branje, še bolj čudno se glase Romanu iz ust, ki jih izgovara po na pol francoski izreki! — Ko sem bil 2 mesca tukaj, sem se bil že navadil govoriti za silo in na sv. 3 kraljev dan sem pervikrat pridigoval v tem jeziku. Do velike noči upam toliko napredka, da bom zamogel brez ovir zadostovati vsim opravičkom duhovskega poklica. Hudo pa je to, ker skoro v vsaki vasi drugač govoré, in ker se mora pravičnega jezika zmožni misijonar še veliko truditi s posameznimi narečji.

Akoravno so se Recijani večkrat morali vojskovati, so vendar zmiraj ohranili svojo politiško samostojnost, ali pa so jo zopet pridobili, in so se od nekdanj delili v 3 posebne zveze, od katerih se je ena imenovala siva, gotovo od sivih oblačil zveznikov; k tej zvezi se je štel južno-zahodnji, naj večji del kantona. Druga se je imenovala črna, od črnih oblačil duhovstva; glavni kraj je Kur in je obsegala srednji del Recije. Razun tih 2 zvez je bilo v Reciji še 10 drugih okrajev, kateri so bili zopet zedinjeni v eno zavezo. Imenovala se je deseterih sodnij sovez in je obsegala severno vzhodni del kantona. Te 3 zveze so se vendar l. 1471 v Vazarolu, neki vasi 5 ur od Kura proti jugu, zedinile v eno samo zvezo, ktera je ohranila ime sive zveze. Tako se je tedaj od sedaj Recija imenovala navadno Graubünden; ime Recija se je zdaj, odkar je bila l. 1803 s Švico zedinjena, skoro popolnoma opustilo.

(Dalje nasl.)

Pravila za širjenje.

Od sv. Vincencija Pavljana v pregovorih za mesec sušec.

1. dan. Ponižna podverženost in pokoršina do do-
ločil papeških je dober pomoček, s katerim se pravi otroci
Cerkve razločijo od upornih.

2. dan. Pečanje z učenostmi pri mnogih udrami
gorečnost duha. Zato naj tisti, kateri študirajo, vso skerb-
ljivost na to obračajo, da gorečnost ohranijo z vajami
v bogoljubnosti in posebno s premišljevanjem, in da
toraj med tem, ko si um s spoznavanjem resnice bi-
strijo, se ob enem vnemajo z ljubeznijo do Boga, kateri
je začetnik vse učenosti.

3. dan. Berimo koristne in dobre bukve, in zder-
žimo se od branja tistih, ki so pripravne le radoved-
nost pasti.

4. dan. Viši (predstojnik) naj ne prihaja maloseren
zavoljo pritežnost, ki se mu naključujejo, in nemiren
zato, ker njegovo vodstvo ni vsim všeč. O koliko ljudi
je bilo in koliko jih je še danes, katerim ni bilo in ni po-
volji življenje Jezusa Kristusa samega.

5. dan. Prav je, naj se pravica že tukaj na zemlji
skazuje, da se nekako zadostuje pravici Božji, ter kazni

* Le redko se sliši od tatvine, perilo in platno o beljenji
pušajo čez noč na prostem brez strahu, da bi bilo vzeto
med tem, ko po drugih krajih take reči celo po dnevu
potrebujejo čuvaja.

vredni, ako so že o času usmiljenja strahovani, v prihodnjem življenji ne zapadejo ostri jezi maševanja Božjega.

6. dan. Kdor le za počutljivimi samopašnostmi hodi in se njih suznjega stori, ni vreden, da bi se imenoval človek, ampak živina.

7. dan. Bog nam skaže veliko milost, ako nam vse tisto vzame, kar nas zamore neenake storiti Jezusu Kristusu, kateri ničesar na tem svetu ni mogel svoje lastine imenovati. Ali bi se pač mogli znajti v koristniši in njegovemu božjemu veličanstvu prijetniši okolišini, kakor je ravno tista, v katero nas je on postavil.

8. dan. Ako se je iz kake duhovske občine ponižnost izločila, se peča vsak s svojo lastno koristjo in od tod izvirajo stranke, razdori, razpori.

9. dan. Pohlevni človek prenaša skaze in pogoške bližnjega, zato da bi ga s tim prizanašanjem privabil k spoznanju in k ljubezni Božji.

10. dan. Vedičnost je kuga v duhovnem življenji; z vedičnostjo našega izvirnega očeta je na svet prišla lakota, bolezn, smert in vse drugo hudo. Zato moramo pred njo bežati, kakor pred virom vsih pregréh.

11. dan. Človek velikrat želi več dobrih reči ob enem in misli, da te želje prihajajo od Boga, akoravno izvirajo prav iz raznih studencev; Bog to véasi dopusti, da nas polagoma pripravlja na tisto, kar njegova previdnost hoče še le zapovedati.

12. dan. Kdo pač zamore bolj popolnoma z Bogom zedinjen biti, kakor tisti, kateri le samo voljo Gospodovo spolnuje, nikoli ne nasleduje svoje lastne volje, in ničesar ne zahteva, razun kar je Bogu všeč.

13. dan. Misel na pričujočnost Božjo nas pripravi v navado, da v vsem spolnujemo njegovo naj svetejši voljo. —

14. dan. Kadar imaš svariti, izvoli pripraven čas. Pervikrat je treba svariti z obilno pohlevnostjo in prijaznostjo; v drugič z nekoliko ojstrostjo in reznostjo, ki naj jo pa vendar pohlevnost sladi; v tretje pa z gorečnostjo in stanovitnostjo, ter naj se zadolženim naznani poslednji pomoček, kateri se bo rabil, ako se nikakor ne poboljšajo. (Konec nasl.)

Nekoliko o svobodi

z ozirom na sedanjí čas.

(Dalje.)

Poglejmo še nekoliko v tisto tovarno, ker to svobodo izdelujejo. Poglejmo v predal, ki ima napis: „svoboda, napredek, omika“. Kaj vidimo? . . . Naj večji neréd, pravo razdjanje! Vso človeško blagost, viši pomen in pravo človeško imenitnost, človeško prednost pred živalstvom, nadzémeljski namen po sedanjem življenji so ti mojstri-skaze pometali, v star kotel. To jim ne velja nič več. Iz nasitovanja človeških strast, iz nekacega gnanja za omiko — pa le za tri palce življenja, iz nekake ljubezni do naroda — pa le do njegove kože in le do groba, kisajo in kuhajo ti ljudje po svojih časnikih, brošurah, shodih neko novo svobodo, ki naj jo razume, kdor more. V imenu te svobode in omike obrekujejo in preganjajo katoliško Cerkev in njene služabnike, tergajo ljudstvo in zlasti mladino iz njenega področja in naročja, odvrtaajo duhovstvo od šol in čer-nijo ga pri ljudstvu, češ, da le oni so pravi učeni-ki in omikanci naroda.

Poglejte pa v zgodovino; ona priča kdo so učeni-ki narodov, komu gre zlasti odreja mladine, čiga je šola, — če ne hčerka sv. Cerkve? To svojo hčer je Cerkev vse skozi gojila, jo naj marljivše varovala, z

naj večjo skerblijivostjo in ljubeznijo se o vsih časih pečala zanj. To pravi zgodovina, ktera ob enem v ss. evangelijih priča, komu je Bog sam izročil ljudstva in narode v odgojo, in katerim samim je vspéh in blagoslov take izreje zagotovil. Hči, odločena od matere, žaluje, hira in slabi ter se dan za dnevom bliža grobu. Pa tudi mati je netolažljiva, ako je zgubila hčer, ker jo skerbi njen blagor.

Laži-svoboda pravi duhu: „Molči, pa le vedno molči o tem, kar se tiče prihodnjega življenja“; — vesti pa renči: „Ne gani se; ti nimaš očitati! Telo, meso, ti si zdaj svobodno,“ — ti gospoduješ nad seboj kakor vóz, ki se z višave spusti po stermem bregu v strašansko globočino. Strasti na noge, ve imate zdaj besedo! Vé ste svobodne, kakor volkulje, ki prideró med čedo. Vsa zemlja, in kar je na nji, tudi ljudje so le zato, da se samopašnosti streže. Za prihodnost, ki se pri vsakem človeku z neznansko naglimi stopinjami bliža, ki veliko udov deržinam odmakne že perve dneve, mesce in leta, za vse to nova svoboda, nova omika, novi napredek nima nič besede, nič občutka, nič serca!

Kam se pride že tudi na tem svetu, ako bi vsak tako mislil, govoril in delal, tega ni treba prašati. Od kod izvira toliko tatvin, sleparij in goljufig, očitnih ropov ali pa skrivnih izmikanj toliko javnih gerdobij z nezvestobo pri očitnih blagajnicah, ali pa pri osebnih gospodarstvih? Odkod nesramni samomori ali pa pobégi v tuje dežele, potem ko se hudodelstvo ne dá več zakri-vati? Ali ne od tod, ker se človek naredi „brezvérskega“ in „brezvéstnega“, ker se stori svobodnega v sedanjem pomenu — brez pokoršine do Boga in Cerkve?

Take „divje svobode“, se vé, ne more biti, kjer je pokoršina do sv. Cerkve — in od tod je tisto zagrizeno sovraštvo do sv. vere in prave Cerkve, ker ona uči in zahteva pravo svobodo ali prostost otrók Božjih. Ni je toraj nesrečniši misli, kakor je vnémarnost za Kristusovo vero, brezverstvo in nejevérstvo; ni ga bolj črnega ob-laka vsega hudega, kakor je svoboda po ukih sedanjih liberaluhov.

(Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Iz katoliškega društva. — Pri tomboli v nedeljo so bili polni vsi prostori v Virantovi hiši z družniki. Opomnilo se je družnikom pred tombolo, da zraven družih stroškov potrebuje zdaj družba precej denara tudi za nove prav koristne bukve o ljudski zlasti mladinski odreji, ki jih bo družba v kratkem na svitlo dala za svoje ude; toraj bo prav dobro, ako kake groše pridobi tudi s tombolo, — in prišlo je pri tomboli 80 gold.; ako se toraj odšteje 30 gl. stroškov, ostane še 50 gl., za društvene potrebe. Serčna hvala.

Pri letnem shodu v ponedeljek je bilo manj družnikov pričujočih, ker ravno zarad odvernjenja gneče se je bilo ločilo vedrilo v nedeljo od poročevanja itd., ki je bilo v ponedeljek. Prišel je zbor gosp. predsednik gr. Wurmbbrand z nekaterimi besedami, potem je gosp. tajnik J. Flis poročeval o delavnosti društva preteklo leto. Povedal je, da dela niso ravno posebno številne, da je bilo pa djaaje kaj tehtno in v nekem pomenu morebiti izdatnije od vsih poprejšnjih. Izdalo je društvo letno poročilo; napravilo je bilo rodovitno tombolo za stradajoče na Notranjskem in Dolenskem ter jim samo s tim pridobilo 300 gl., ki so se poslali neposredoma duhovnim pastirjem za razdelitev. — Obhajala se je 400letnica, odkar so Turki divjali po Kranjskem in bili požgali cerkev pri sv. Petru. Bila je prelepa

slovesnost ravno v tej cerkvi in podučna pridiga gosp. kan. P. Urha natisnjena in med družnike razdeljena. — Društvo je sv. Očetu poslalo vošilo za njih 80letni god. — Lepa društvena zastava, ktera se zdaj nosi o pogreb h pred merličem, kadar kaki družnik umerje, je bila blagoslovljena 26. maja in stala je čez 40 gl., na kateri je pa dolga še 150 gl. — Pri sedanji „konfesijsko-loznosti“ je posebno potreba, da starši sami z veliko prizadevnostjo skerbé za dobro katoliško odrejo otrok; družba ima v ta namen že v rokah rokopis za prav čverst poduk staršem pri otroški odreji, in gledala bo, da bukvice prej ko moč pridejo na svitlo. Spis je od gosp. Azmana, dosed. kaplana v Polji. Prav resnično je opomnil govornik o tej priliki, da mati je še vselej naj boljši rednica otrok, ker jo ljubezen priganja k temu, če tudi sama ni učena, in da na prvi izreji otroka, ko je še pri starših, je silno veliko lažje. — Naj im-nitniše djanje društva v preteklem letu je pa vravnava tolikih molitev, prošenj in procesij za sv. Očeta od 2. jul. do vel. Šmarna, ki je po višem izročilu društvo za nje navelilo in nasvetovalo osnovo in so jih častiti gospodje dekanji in fajnostri s svojimi duhovnimi pomočniki in verniki izpeljali po vsi deželi. Preslavno opravilo na Dobrovi in prelepe opravila po drugih božjih potih so v Danici poznamnane. Po vsi naši deželi se je s tem pokazala taka živa katoliška zavednost in tolika gorečnost za sv. Očeta in sv. katoliško Cerkev, da so nasprotniki prestrašeni gledali in gotovo spoznali, da njih pogovilstvo zoper papeža in sv. vero v naši deželi je zgubljena reč.

Društvo je imelo 1121 družnikov. Izdajkov je imelo 1237 gl., prihodkov pa 1386 gl., ter ima premoženja 148 gl.

O dobrodušnem odseku katol. društva je poročal gosp. stolni kaplan K. Klun. Družba je nabrala 591 gl. za uboge, razdala pa 551 gl. in katic 40 oblek. Prodala je eno obligacijo za 100 gl., 4 take ji še ostanejo. Poprešnje leto je oblekla z vso novo obleko 80, zadnje leto pa 100 šolskih otročičev. Stroški še niso izplačani. Gospé in gosp. dičine so se pri tem prizadevanji za ubožne posebno skazovale.

Nasledvala je volitev odbora in nato je imel gospod dr. Kosta sklepno besedo nekako v tem-le pomenu:

Povedal je gosp. tajnik, kaj se je dogodilo v kat. društvu pretečeno leto; dobro pa je katoličanu se ozreti tudi malo po svetu in pogledati, kaj se v vérskem oziru godi današnji čas.

Povsod in od nekaj vidimo v hudi borbi dve načeli, dva principa: hudo in dobro. To je zaznamnjano pri vseh ljudstvih in narodih, ohranilo se je iz izvirnega razodenja tudi pri nevérniki. Tako n. pr. imajo Perzi svojega Ormuzda (dobro) in Ahrimana (hudo bitje). Tako je bilo že v začetku: Abel-Kajn, potem Jezus in Iskarjot.

Nikoli pa se hudo zoper dobro ni bojevalo s toliko terdovratnostjo, kakor dandanes, ter hudo hoče po vsaki ceni dobro zatreti in pokončati. Se vé, da to se ne bo zgodilo. Dobro bode na zadnje zmagalo in hudo bo zateito.

Čudno je, da hudo načelo se z lučjo hvali in baha,* če tudi je le dobro v resnici luč. Hudo pa je tista luč, ktera v strahovitem požaru sveti, kakor pred

dvema letoma pod pariško „komuno.“ To narbo'j pojasnuje razloček med hudim in dobrim.

Zakaj Bog dopusti, da se mora dobro tolikanj boriti, zakaj ima hudo toliko moč? To je v Božjih skrivnih sklepkih; zamoremo pa tudi to po nekoliko zapopasti. Kako je bilo pred kakimi 15 leti vse mlačno in mervto, in kako je zdaj! K koliki zavednosti je prišlo ljudstvo; kako krepko branijo katoličani svoje pravice — od papeža do zadnjega vérnega katoličana! Skazuje se prepričanje, serčnost, junaštvo prvih časov. Kako hude reči je doživel sv. Oče Pij IX., pa skazoval se je vselej skalo, zoper katero nič ne opravijo viharji. Kako stanoovitno se vojskujejo škofje, zlasti na Nemškem, v Švici, kjer se je sicer reklo, da je največi svoboda, pa razodeva se sedaj trinoštvo in preganjanje. Enako več avstrijskih škofov. In s škofi vrel je določno in serčno katoliško ljudstvo. Kolik napredek je v tem memo nekaj!

V to pomagajo pa posebno tudi katoliške društva. Res je, da vsa katol. Cerkev je dražba, vendar sedanji časi posebno kažejo, kako potrebne so tudi še zraven tega ustanovljene katoliške družbe. Potrebne so katol. družbe, kakor so potrebni katoliški časniki zoper brezbožne družbe in časnike, da bi posledaji ne zmagovali. Če tedaj je na eni strani hudo, je vendar dobro na drugi, ki se zedinjuje še posebej v družbah in časnikih in se tako čversto ustavlja hudemu, poganjamo pa se za pravo, za resnico, ktere smo se učili od mladih dni.

Omenil je še govornik, ker so se mil. škof svoji službi odpovedali, in molitev priporočili za dobrega naslednika, da bode gotovo tudi družba, kakor si bodi, svojo gorečnost v tem skazala, da se priporočilo višega pastirja vresniči.

Vsak misleči katoličan mora posledajč terdit trije potrebno, kakor pravi naše geslo: za vero, dom, cesarja. Čez vse potrebno je, da smo res katoličani, tedaj: 1. vse za vero; kakor taki resnično ljubimo svojo domovino: 2. za dom; in smo zvesti podložni: 3. za cesarja.

Gosp. predsednik je posledajč pohvalil in priporočil novo knjigo: „Kleiner politischer Katechismus der österr. Rechtspartei. Von V. Weis Starkenfels Wien.“ — Ako je kateri želé, utegnejo g. predsedniku naznaniti, da se skupaj naročé. Knjižica stane samo nektore solde in je res kaj podučna za sedanji čas, in vsakemu priporočiti, komur je za resnico mar.

— G. Marnovega „Jezičnik-a“ deseti letnik obravnava slovstvo slavnega prof. Metelko ta. Dosti obširno delo z bogato jezikoslovno tvarino bode z XI. letnikom doveršeno, in sklep prinese tudi predgovor in razgled. — O tej priliki bodi čast. čitateljem priporočen „Učiteljski Tovarš“, v resnici pedagogičk in mično pisan list, ki vé kaj boljšega pisariti, kakor pa Slovence griziti ali pa domače duhovstvo hudovoljno kvasati. „Tovarš“ prinaša „Jezičnika“ po členkih, ki se ga ob enem kaki zvezčici po strani natisnejo. Izhaja po dvakrat na mesec; cena mu je 1 gl. 20 kr. na pol leta, vrednik je znani zgodovinoznanec in učitelj g. M. Močnik.

Iše se nekaj zgubljenega. (Dalje.) Imenovani apostelj pa ne prepoveduje le otrokom in poslom se pečati s človekom, kateri nauka Kristusovega nima, ampak sploh vsem pové: „Če kdo k vam pride, pa tega nauka ne prinese seboj, ne jemljite ga v svojo hišo in ne pozdravljajte ga. Ker kdor ga pozdravlja, se vdeležuje vseh njegovih hudobnih del.“ Tedaj kdor cerkvi sovražen list ima, je deležen njegovih hudobnih del, zato ker ga podpira, ker plačuje davek sovražniku svoje cerkve, da jo tako z večim vspehom napada; dobre liste pa, kateri edino pravo cerkev branijo, ter se za njen zveličavni nauk potegujejo, pusti stradati, da zavolj pomanjkanja hirajo in odmerjó. Ali s to tvarinsko

*) „Licht, Licht, — nur mehr Licht und noch Licht“!!!
Taki „licht“ novi „lichtfreundi“ ravno spet tudi po Španjskem razširjajo s požiganjem, kakor pišejo časniki.
Vr.

denarno pomočjo še ni vsega konec. Sv. apostelj naravnost prepove: „Ne vzemite ga pod svojo streho, ne pozdravljajte ga, da ne bote deležni njegovih hudobnih del. In zares! naj bi ptujec v hišo le enkrat prišel, ter vašo mater zaničeval, gotovo bi mu vrata pokazali; glejte pa: časniku, kateri vašo sv. mater katoliško Cerkev vedno obrekuje, zasramuje, celó njene sv. nauke tají, ne odpirate le in berete, ampak še s svojim težko prisluženim denarjem za nesramno djanje plačujete! Se mar ne pravi to res vsih hudobnih del brezbožnega časnika se deležnega storiti? Pa vdeleževanje hudobnega djanja sega še dalje — ne zamerite, da vam vez slepote popolno z očci potegnemo. Veste, da od tovaršije prislovica pravi: Povej mi, s kom občuješ (se pajdašiš), in jaz ti povem, kdo si; tedaj tudi mi ne moremo drugač, ko reči: kdor slabe liste naroča, prebira in domačim brati dopušča, je sovražnik cerkve, ter tudi sovražnik Kristusov, kako bo dober kristijan?*) Bote vi preljudi kdaj to spoznali? Železo je v ognji ko živ ogel žareče, v snegu pa merzlo in rujavo; enake lastnosti ima um in serce človekovo. Kder dan na dan bere in posluša laži in zasramovanje zoper svojo cerkev in njen nauk, mera penaturno tedno katoliško prepričanje zgubiti, ker godí se njegovi duši kakor telesu, katero slabo hrano in nezdrav zrak več časa vživa. Oboje zapade ali ludi bolezni, ali dolgemu hiranju; konec obojega je smert. Tedaj, preljudi in predrage ovčice Kristusove! ne jemljite jih pod svojo streho, ne vdeležujte se njih hudobnih del.

Pa — že vemo — vi imate svoje dobre izgovore. Da, izgovore, ali so pa res dobri, hočemo malo pretehtati. Največkrat se gotovo sliši: „Meni ni za drugo, ali brez tega in v nega lista ne morem biti zavolj raznih naznanil, kterih pri svojem poslu, pri svoji obertnji neogibno potrebujem.“ Lahko mogoče, da taki časniki več naznanil donašajo, kakor dobro katoliški. Pa preljudi! to lahko sami popravite; naj bodo vaši obertniški izdelki pošteno blago, iskano in zaželeno; naročevajte si le dobre časnike, ter le tem pošiljajte svoje naznanila, in kmalo bo vse drugač. In naj bi tudi ne bilo, sme li pošten kristijan zaradi časnega dobička kaj storiti, kar je njemu in njegovim ljudem v dušno škodo? Če bi vas hotli opomniti, kaj vse so mučeniki in drugi svetniki storiili in pretrpeli za vero in pošteno keršansko zadržanje, zares rudičica in sramota bi vas mogla sprehajati. Pa vam prizanašamo, ter le opomnimo na besedo Izveličarjevo: „Iščite najpopred Božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo priverženo.“ (Mat. 6, 33.)

Pa — „moramo tudi vedeti, kaj nasprotniki pravijo“. Res, da je treba vedeti, pa komu? Ne tebi, ne keršanski čedi sploh, ampak le tistim, kateri imajo poklic in dolžnost, resnico in čednost sovražnih napadov braniti, laž razkrivati in zmote zavračevati. Pa glejte, taki večí del sv. Očeta papeža za dovoljenje prosijo, da smejo sovražne liste brati, ker vedó, da „kdor stoji, naj gleda, da ne pade“; vi pa brez takega dovoljenja, dostikrat malo podučeni, še manj v čednosti vterjeni, si upate take brezbožne liste brati, si vse zvijačne dokaze

razvozljati? Oj nespamet! kdor nevarnost ljubi, bo v nevarnosti konec vzel“. (Eccles. 3, 27.)

Ne bote zvijačnih dokazov in laži razvozljali, ampak sami sebe v mrežo sovražnikov zavozljali, ter poginili. Sicer pa je ta izgovor skozi in skozi kriv in lažnjiv. Ali je bilo mar dobro, da je Eva, ko je Božjo zapoved dobro vedila, tudi kačje zvijače poslušala? Bi vi otrokom svetovali, raj bi zraven vaših svarljivih naukov tudi glas zapeljivcev poslušali? To bi bilo gotovo nespametno in brezvestno; nespametno in brezvestno; pa je tudi potem, če vi napačen izgovor na se obračate. Ker upamo, da še vsaki dan molite: „Nas ne pelji v skušnjavo“, se tudi sami vsaki dan v njo ne podajate. Naročevajte in berite le katoliške časnike, in ker imajo oni nalogo laži odkrivati in resnico braniti, bote gotovo tudi od teh zvedili, kaj je resnica in kaj mora katoliški kristijan vediti in verovati.

Pa že slišimo tretji izgovor: „Jaz keršanski nauk znam ter vém, kaj je takim besedam verjeti; za me ni nič nevarnega“. Preljudi! slabo znamenje je, če si kdo kaj takega prederzne le izreči. To ni govor ponižnega in pobožnega kristijana; žal stne skušnje nam dovolj pričajo lažnjivost tega izgovora. Brezbožen časnik je brez dvoma nevaren skušnjavec in zapeljivec, in kdor ga brez potrebe vsaki dan v hišo spušča, ter prebira, gotovo prederzno in v naj večí nevarnosti s svojo vero in zveličanjem norčuje. Resno ga moramo še enkrat opomniti besed Modrega: „Kdor nevarnost ljubi, bo v nevarnosti končan“. Zavolj večjega prepričanja prašamo še dalje: Jih je li res veliko, kateri laž, zvijačo in krivi nauk berž spoznajo? O preljudi! ni jih veliko ne, „neumnežev pa pač neskončno število“.

(Konec nasl.)

Goriska nadškofija po novem imeniku v 16 dekanijah ima 72 parohij, 13 lokalij, 104 vikarije, 18 beneficij in 116 kooperatur, 225 podružnih cerkev. Duhovnov je v duhovskem pastirstvu 290. Prazne so 4 fare, 2 vikariji, 7 beneficij in 12 kooperatur. Zraven tega ste dve svetiši s 3 duhovni, dva samostana z duhovskim pastirstvom, z 8 podružnicami in s 3 duhovni, tedaj vsih duh. pastirjev 306; duhovnov v družih službah 22 v nadškofiji, in 3 zunaj; v pokoju njih 30 v nadškofiji in 11 zunaj nadškofije, in še 11 osebnih z 2 zunanjima; tedaj vsih duhovnov 385. — Pregled redovnikov. Oo. frančiškani v Gorici imajo 10 duhovnov, 15 klerikov, 7 laikov, vsih 32. Oo. kapucinarji v Gorici: 4 duhovne, 2 klerika, 5 laikov, skupaj 11 oseb. Kapucinarji pri sv. Križu 3 duhovne itd. vsih 7. Usmiljeni bratje 1 duhovna in 8 laikov. Jezuiti 3 duhovne. Skupaj: 21 mašnikov in vsih skup 62 oseb. Zraven tega imajo gospé Ursulinke v Gorici 42 oseb; usmiljene sestre ondi z vsimi skup 19; sestre za šole revnih 20, in sestre Previdnosti v Karminu 11 oseb. Rimsko katoliških vernikov v nadškofiji je 212.372. Zraven tih živi v Gorici kaci 5 kat. grekov, 1 greški nezedinjenec; 10 anglikanov, 205 judov, in 111 raznih nekatolikov. Lansko leto je umerlo 10 duhovnov. — Bogoslovcev je v nadškofijskem semenišču „Karolinu“ v 4 letnih tečajih 42; teržaško koperskih v nižjih 3 točajih 13; poreških v 4 tečajih 8; kerških v 4 tečajih 7. — V malem semenišču „Andrejšču“ je 48 učencev.

Z Dobrove. — Pozno sem dobil v roko št. 17. ljublj. Tagblatta, kjer pod napisom: „Brutaler Volksaberglaube“, po svoji navadi blato meče na naše ljudstvo na duhovstvo, in Dobrovsko cerkev imenuje „Wallfahrtsnest“ (božjepotno gnezdo). Ker je to gendenje našega kraja zavolj ostudnih laži napravilo velik nemir med farani, naj povém, kaj je na tem; pa ne kosmatemu lažniku Tagbl., ampak tistim, ki jim je za resnico mar. Kmetiču T. so poginili trije prešiči. Lahko-

*) V življenopisi nekega puščavnika se bere, da se mu je večkrat Mati Božja prikazovala. Enkrat jo vidi memo iti, jo kliče in praša, s čim bi se ji bil zameril, in obervivši se mu je rekla: Mojega sovražnika imaš pod svojo streho. Puščavnik pregleduje in preiskuje, pa nikogar ne najde. Ko pa kmalo potem knjigo nevernega pisatelja čita, zadene na izrek, kateri je Boga in njegovo stvarjenje zasramoval, ter tudi naglo spozná, kdo je tisti sovražnik. Pisatelj.

vérnež gre v L. nekega mazača prašat, kaj bi bilo temu vzrok, in uni pravi, da mu je naredil bližnji sosed. V nekem prepiru z omenjenim sosedom mu tudi to očita. To je dogodka, in vidi se, da je Tagbl. iz bolhe naredil konja. Zlagal se je, da je kar precej (fluga) obdolžil svojega soseda, kar se je zgodilo še le ko je bil po mazoču zapeljan. Zlagal se je Tagbl., da so ga vaščani povsod, kamor se je prikazal, zaničevali, da je s h. v zvezi itd. Dokaz temu je, da tega nihče vedil ni. Prismojena bedarija je, da bi ga bili kamenjali, ako bi pri sodnji ne bil pomoči iskal. — Se vé, kjer je kaj slabega, mora duhovstvo zraven biti! Dopisun pravi, da se duhovstvo za to ni brigalo, ni branilo nesrečnega obdolženca. Gg. duhovna, ki ne hodita po vasi pobirat vsacih čenč, sta to še le zvedila, ko je Tagbl. s svojimi lažmi škandal napravil. G. oče je v svojem poklicu v vednem neutrudljivem delu onemogel, da govoriti ne more; gosp. kaplan se toraj noč in dan trudi, da bi zadostil obilnim opravičilo, in pač nima časa po tagblatovo okrog v huniti, kako se kaki razdraženci med seboj zmerjajo in s psovskimi ptajo. Da so vraže več ali manj še povsot, akoravno se katol. duhovstvo vedno tudi zoper to hudo vojskuje, ni čudo; sej izmed „omikanega“ (?) ljudstva Tagblattove baže so se že slišale naj gerši vraže. in Tagbl. sam ne razširja kar vraž, ampak brez kazni zapeljuje naš narod v kosmato nejevero; ali ni tedaj to hinavec, ki roke nad glavo sklepa nad vražami, sam pa je pridigar nejevere? Ali mar to ni res? Povejte n. pr. le en zakrament, ktere ga ni še po blatu valjal, povejte, koliko je načelnih resnic sv. katol. vere, da bi jih ne bil napalal? — Derži se dobrovskega ljudstvo svojih duhovnov, spoštuje svojo od cele naše dežele in še posebno od poštenih Ljubljancev ljubljeno božjo pot, vdano je narodu domačemu; take reči so Tagblattu in njegovim priveržencem tern v peti. Kjer gre zoper vero in katoliško duhovstvo, tam je ljubljanski Tagblatt teršak in golijat v prvi versti. Mi tedaj smo te misli: kdor tako gerde in nesramne nauke razširja, kakor Tagbl., kdor našo sv. Cerkev, naše naj ljubši svetišča, naše duhovstvo, naše narodove pravice tako čerti, kakor ta list, taki naj nas Slovencev v ničimur ne podčinja; pomete naj krivoverstvo, poganstvo in sovražljivost spred svojega praga, potlej naj pride pometat naše vraže.

Faran za vse druge.

Iz Kroepe. Že pred 20 leti je bil naš nepozabljivi učitelj Janez Perše popisal našo pobožnost v farni cerkvi o pustnem času, in taista se ni nič spremenila v kljub napadanju na Cerkev in na njene obrede. Zagernejo se namreč v saboto okna s temnimi zagrinjali, na altarje se postavijo podobe Kristusovega terpljenja, duhovni prihajajo in spovedovanje se prične. V nedeljo so opravila med izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. Pri veliki maši se bere pastirski list, in po maši ostane še množina ljudi molečih pred sv. R. T. Ob 12 se začno molitve šolske mladosti in sploh vse mladine pri 12. do 14. letu. Te molitve vodi gosp. učitelj dopoldne. Zdaj se začnejo molitve bolj odraščene mladine pred sv. R. T., ktere vodi kaki mož, in kta preneha, se snide pevstvo in prepevajo se primérne pesmi; takrat je že več del polna cerkev. O pol štirih se začnejo s pridigo popoldan-ke opravila, in potlej se spoveduje pozno v noč. V torek popoldne ob 5 se s hvalno pesmijo pobožnosti dokončajo. Na tisuče jih pristopi k Božji mizi v teh dnevih, in pač marsiktera duša je pogubljenja oteta ali greha obvarovana.

V prejšnjih časih je vladal tudi po tergu cerkveni duh, vse tiho je bilo — dnevi pokore, zvelčanja. Če je bila ženitev, se je godilo brez godbe, plesa in šuma,

sramotno bi bilo kako ukanje ali vpitje po dnevi ali po noči.

Ne v srečo in ne v čast našega terga se je dan danes marsikaj predrugačilo. Po tergu ne vlada več tisti cerkveni duh, kakor poprešnje čase. Eden ali dva kerčmarja si napravita godbo pustno nedeljo v duhovno in telesno škodo naše mladine, ker v nejevoljo in žalost staršev marsikteri zapravi vse do zadnjega novca v žepu. Kerčmar se izgovarja: jest po nobenega ne pošljem in nobenega ne silim! To je res, da ne; ali z godbo vabiš in vlečeš mladino k plesu in k zapravljanju ter k nevarni razvadi.

Vsak vé, kako težko človek opusti take reči, ko se jih navadi. G. fajmošter so si veliko prizadeli v neki pridigi, da bi se to odvernilo, ali brez zadostnega vspeha. Naj bi se poštene prebivalci spomnili v tej reči poprešnjih časov, gotovo bi bilo njim v korist — dušno in telesno.

Odbor društva Slovenije je dal oklic do gg. tergovcev, obertnikov in rudarjev na Kranjskem zaradi bližnjih volitev, ki se imajo menda že ta mesec po nekaj obnoviti za kupčijsko in obertnijsko zbornico. Bolj natanški poduk o tem so prinesle „Novice“, kateri bodi gospodom tergovcem, obertnikom in rudarjem serčno priporočen. Deržite se nasveta, kakor ga je dala „Slovenija“, vdeležite se prav živo pri teh volitvah, kakor l. 1869, in vsi enoglasno volite mož, ki jih imenovano društvo priporoča, namreč:

Tergovci (kupci, kramarji) za tergovski oddelek volite:

gospoda Antona Jentelna, tergovca v Ljubljani,	
Jožefa Kušarja,	"
Franca Souvana,	"
Andr. Lavrenčiča,	Postojni,
Matevža Pirca,	Kranji.

Obertniki (rokodelci) za obertnijski oddelek volite:

gospoda Franca Goršiča, orglarja v Ljubljani,
Janeza Horaka, rokovičarja in hišnega posestnika v Ljubljani,
Janeza Novaka, gostilničarja in hišnega posestnika v Ljubljani,
Miha Pakiča, sitarja in hišnega posestnika v Ljubljani,
Jožefa Regali-a, mizarja in hišnega posestnika v Ljubljani,
Dominika Rizzoli-a, apotekarja v Novem mestu.

Rudarji za rudarski oddelek volite:

gospoda Janeza Tomana, fužinarja v Kamni Gorici.

Marija brez madeža spočeta.

(Za sedanji čas.)

O Marija, Deva sveta,
In brez madeža spočeta,
Bodi mi pozdravljena!
Ki v nebesih gospoduješ,
In nad angeli kraljuješ,
Vekomaj si hvaljena.

Lepa, lepa si Divica,
Polna milosti Kraljica,

Te častiti hrepenim!
Z vencem zvezd Te venčat' krasno,
Hvalo peti Tebi glasno
S celega sercá želim.

Milo gledaš v solz dolino,
Celiš grehov bolečino,
In tolažiš Evin rod.
Kakor žarki se cedijo,
Tak iz Tvojih rok delijo
Milosti se vse povsod.

Kači glávo si zaterla,
Da človeštva ni požerla,
Da otét je grešni svét;
Za petámi pa se plazi
Stara kača, vedno lazi,
Da človeka vgrizne spet.

O Marija, ljudstvo kliče:
V krilo skrivaj otročiče,
Da ne najde Satan nas! —
Modrim se zračiti hoče,
Vse katoljštvó britko joče,
Ker nastopil hud je čas.

Cerkev jeka, skala poka,
Strašno tépe Požja roka;
Kam se č'mo podati — kam?
O Marija, o Divica,
Bodi naša pomočnica,
In pomagaj revežam! Hašnik.

Razgled po sreču.

Avstrijansko. Deržavni zbor je poslednji čas zopet imel opraviti s plačami vradnikov. Vstavni odbor je doveršil obravnave o volilni prenarredbi in reč pride pred derž. zbor. — Kolikor je še derž. zbora, je 1. t. m. volil v delegacije. Samo tri dežele so na derž. zboru do čistega zastopane, drugo je vse lisasto, pa tudi velike prazne planjave. Kranjski poslanci (vel. posestnikov) je volil samega sebe v delegacije, in njegov namestnik je ne-Kranjec. — Nad volilno reformo se menda dvomi v določilnih krogih, ker prišaja toliko število nasprotnih prošenj. — Učeniki v Dobrovniku so do ministerstva poslali prošnjo, da naj se jezuitem vzame njih lastina. Prav lepo! So mar ti gospodje čez morje na Laško pogledali?

Poslednje novice. „Slovenija“ je 5. sučca v svojem snidu sklenila, da se zopet prične vdeleževati volitev v srenjski odbor. Postavila bode teraj kandidate za vse tri oddelke, in saboto — večer, 8. t. m., ima v ta namen zopet shod. — Mi moramo v občini prid samo to opomniti, da s kakimi „konfesijonskimi“ kandidati mestu nebi bilo pomagano. Dr. Bleiweis, Kosta, Sovan in drugi peterjeni možje bi se morali po vsakem načinu pridobiti in preprositi, da kandidature sprejmejo. —

Te dni so ljubljansko pokopališče na novo blagoslovili, ker oskrnjeno je bilo s samomorom mestnega blagajnika G., ki je iz mestne kase izmikaval 5.800 gl., kakor je sam zapisano pustil. Bil je denar realnim zaklad. Potem ga je nesreča vlekla na pokopališče in se je ondi vstrelil. Samomor sam na sebi smertni greh: strahovita nesreča za to in za prihodnje življenje. — Malo poprej se je razglasilo da je cesarsk davkar P. storil še večí nezvestobo pri depozitnih (hranjenih) denarjih. Pogrešajo menda do sedaj že 30.000 gl. Vender vradno to še ni.

Kaj bode rekel pri toliki škodi skerblijivi g. Pirker, ki ga še tisti darovi tako nezmerno pečejo, ki jih verni naši rojaki radovoljno in z naj boljšim sercem dajejo namestniku Kristusovemu, in kateri njega toliko

brigajo, kakor lanski sneg? V grudnu l. 1871 je gosp. Pirker v steklenjači ropotal nad „peterspfennigom“, papežem, duhovstvom itd., da bravca njegovega fanatiškega govora groza obhaja. Ko smo takrat druge govore poznalniali, smo njegovega zarad prečudne osornosti tako dolgo odlašali, da smo to opustili, ne vedoč ali je boljše o tako posebni razdražljivosti govoriti ali molčati. Misliti bi bilo, da je med tem že dosti priletnega moža vender morebiti kje kaka blaga misel srečala. Pokazal pa je te dni, da léta mu ne ozdravljajo njegove zagriženosti zoper to, kar je nam drugim katoličanom drago in častljivo. G. Pirker je menil svoje tovarše z osoljeno šalo razveseliti, ko jim je povedal v vstavoverskem shodu, da se boji tacihi mož v srenjski odbor ljublj. mesta, kateri „v Božji poti na Dobrovo iščejo sreče za mesto, in ki bi za papeža utegnili napraviti mestno priklado.“ — Pred vsm, gosp. „Landeschulnspektor“, Vas smemo potolažiti, da za sv. Očeta ne bo nikoli potreba nikakoršne priklade, in to že zato ne, ker sv. Očeta katoličari tako ljubijo in spoštujejo, da sami darove dajejo in jih njim na dom v Rim pošiljaje. Ako se pri-godi, da Beg Vašo čudno prevzetnost že na tem svetu poniža, je dvoniti, če Vam bodo tisti, ki jih zdaj s svojimi prederznimi šalami merite vedriti, takrat tako vdari, kakor smo kat. verniki sv. Očetu. Vi gospod, ste ne maza mislili, da ste s svojimi besedami pljusknili Božjo pot na Dobrovo, ki je od nekaj visoko spoštovana in preserčno ljubljena od vsih Kranjcev, še prav posebno pa od Ljubljancanov, ali pa da ste jo priložili tistim tisučerim, ki so bili šli na Dobrovo za sv. Očeta molit: mi pa bi Vam, gospod deželni nadzornik, skoraj prerokovali, da ste pljusko pritiskali sami sebi, in s cer tako gorko, da jo utegnate dolgo čutiti. Vaše besede so grenke, so sarkastične in žaljive za vsacega katoličana, kateri ima občutek za naše katoliške svetinje, pa tudi spotikljive za nekatoličana, kateri vé, da Vi ko katoličan tako nespremišljeno, bi djal, sami zoper sebe počenjate.

Ako, gospod Pirker, menite, da se smé očitno v zboru tako žaliti versko čutilo veliko čez 500.000 katoliških Kranjcev; menimo tudi mi, da nam je pripušeno naše svetinje braniti in da nam ne bo noben pravičen človek v zlo štel, ako Vam, g. Pirker, resnico povemo, če ste tudi deželni šolski nadzornik. Naša nisel je, da bi Vi, gosp. Pirker, sami sebi koristili, ako bi za kaki čas pri miru pustili: „den Unfehlbaren“ in njegov „peterspfennig“, — pri miru pustili: „die grunzende und brüllende Sippschaft der Konkordatselcen“, — „die Jesuiterschwärme“, — „den fanatischen Kaplan mit der geballten Faust und der Feige“, — „die gemeinen fanatischen Zeloten“, — „das herrschsüchtige Kastentum“, — „die dem menschlichen Verstande hohnsprechenden im Gewande der Gleissnerei und Heuchelei“ in kar imate še druge take „omikane“ in „kulturene“ robe v svoji zalogi (Gl. Tagbl. 1871, št. 195.), naj bi se tega tvegali, in če kaj boljšega ne najdete, naj bi vsaj 13. izdaje sicer malo vrednega „Knigge ta“ od pazduho vzeli, in te z njo podali za kake tri leta v samoto spodolnosti se učiti.

Iz Ljubljane. Katoliško - politiška družba ima v nedeljo, 9. t. m., mesečno sejo v svojih prostorih v Virantovi hiši. Na dnevnem redu je: 1. Ss. Ciril in Metod; 2. Politični pregled. 3. Posamezni nasveti in predlogi. K obilni vdeležitvi vabi

Odbor.